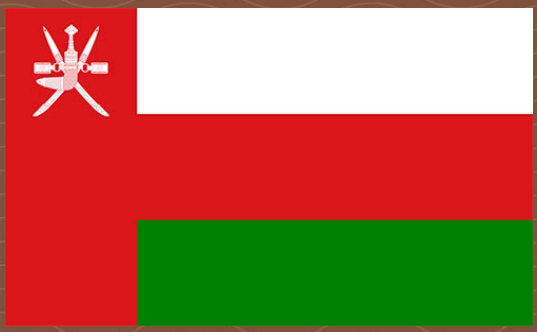

UMMAN
BİLGİ NOTU

EYLÜL
2022

GÜNCEL VERİLER

MAKROEKONOMİK GÖSTERGELER VE TAHMİNLER

GÖSTERGE	DEĞER	2020	2021	2022 (tahmini)
GSYH (cari fiyatlarla)	Milyar USD	72,056	83,656	110,127
Büyüme	%	-2,8	2,0	5,6
Nüfus	Milyon Kişi	4,4	4,5	4,7
Kişi Başı Gelir	USD	16.210	18.299	23.416
Enflasyon	%	-0,9	1,5	3,7
İşsizlik Oranı	%	2,9	3,1	2,6
Cari Denge / GSYH	%	-12	-3,7	5,9
Bütçe Dengesi / GSYH	%	-16,5	-2,5	5,6
İhracat	Milyar USD	35	56	-
İthalat	Milyar USD	32	28	-

Kaynak: IMF KEG Nisan 22, Trademap, FitchConnect

1. UMMAN EKONOMİSİ GENEL GÖRÜNÜMÜ

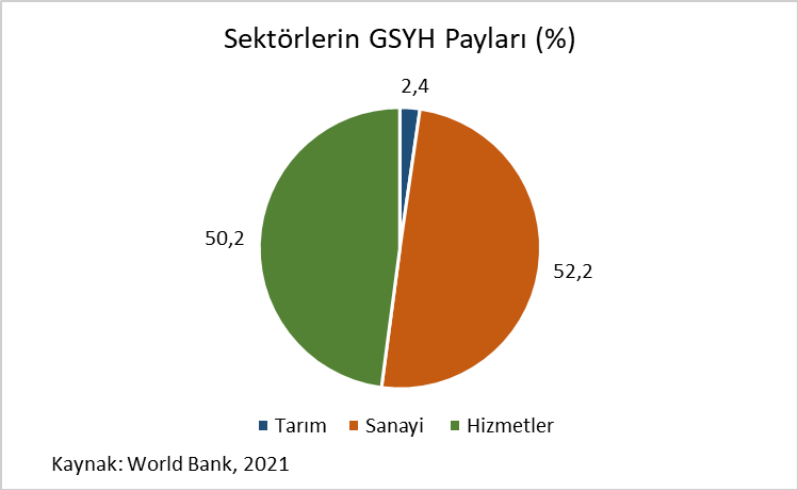

1967 yılına kadar yoksulluk içinde ve diğer ülkelerden izole bir biçimde yaşayan Umman tarım ülkesiydi ve balıkçılık ile denizaşırı ticaretle geçinmekteydi. 1964 yılında keşfedilen ve 1967 yılında ihraç edilmeye başlayan petrolle birlikte enerji sektörü ülke ekonomisine hakim olmaya başlamıştır. Petrol rezervlerinin nihai olarak tükenmesi beklentisiyle, hükümet 90'lı yılların sonunda petrol sonrası dönem için ülkenin doğal gaz kaynaklarını yerli sanayiyi beslemek ve sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) şeklinde ihracat yapmak için geliştirmeye odaklanan bir plan başlatmıştır. Böylece, enerji sektörü ihracatı yatırıma önemli ölçüde kaynak sağlayarak Umman'ın görece yüksek hayat standartına ve iyi bir ekonomik altyapının oluşmasına katkıda bulunmuştur. 2020 yılı sonu itibariyle üllkenin 5,4 milyar varil petrol rezervi ile 0,7 trilyon metreküp doğal gaz rezervi olduğu bilinmektedir.

Umman ekonomisi günümüzde büyük ölçüde hidrokarbona dayalıdır. Hükümet ekonomiyi çeşitlendirmek için KOBİ'lere çeşitli teşvikler sağlayarak üretimi petrol dışı sektörlere kaydırmaya çalışmaktadır. Ancak, eş zamanlı olarak petrol üretimini de artırmaya yönelik yatırımlar yaptığından ekonomiyi çeşitlendirme çabaları yavaş ilerlemektedir.

Ülkede sanayi sektörü GSYH'nin %52,2'sini oluşturmakta ve büyük çoğunlukla petrokimya endüstrisi yer almaktadır. Coğrafi yapısından ve suyun yetersizliğinden dolayı gelişmemiş olan tarım ise ekonominin %2,4'ünü oluşturmakta ve ülke bu sektörde ithalata bağımlı konumdadır. Hizmetler sektörü ise ekonominin %50'sini oluşturmaktadır. Ancak, bankacılık başta olmak üzere pek çok alanda getirilen ve halihazırda sıkı denetlenen Ummanlı işücü çalıştırma mecburiyetinin nedeniyle gelişmiş sistemin olduğunu söylemek pek mümkün değildir.

2. BÜYÜME

Umman ekonomisi 2016 yılında %4,9 büyüdükten sonra 2017 yılında petrol üretiminin azalması, zayıf tüketim ve yatırım nedeniyle büyüme oranı %0,3'e gerilemiştir. 2018-2019 yılında ise özel sektör işçilerinin büyük çoğunluğunun yabancılardan oluşması Umman'daki işsizliği artırarak ayaklanma çıkmasına neden olmuş ve ülke 2019 yılında %0,8 daralmıştır.

2020 yılında ise salgının başlaması, petrol fiyatlarının düşmesi ve petrol üretiminin sınırlandırılmasıyla ekonomi %2,8 küçülmüştür. Zorlu bir yıldan sonra, ülke ekonomisi salgın baskılarının hafifletilmesi, daha yüksek hidrokarbon gelirleri ve geniş kapsamlı hükümet reformları arasında toparlanmaya başlamıştır. Buna ek olarak, salgından en çok etkilenen sektörler olan turizm, konaklama ve perakendenin toparlanmaya başlaması, iç ve dış talebin toparlanması gibi gelişmeler sayesinde Umman ekonomisi 2021 yılında %2 genişlemiştir. Aynı zamanda, 2021 ortalarında yeni bir sıvılaştırılmış gaz tesisinin devreye girmesi de büyümeyi desteklemiştir.

Önümüzdeki dönemde, Umman ekonomisinin daha yüksek petrol-gaz üretimi ve devam eden yapısal reformlarla birlikte orta vadede kademeli olarak güçlenmesi beklenmektedir. Ghazeer ve Khazzan alanlarındaki LNG üretiminin artmasıyla desteklenen ve hidrokarbon sektörünün %8'den fazla büyümesiyle desteklenen reel büyümenin 2022 yılında %5,6 olması beklenmektedir.

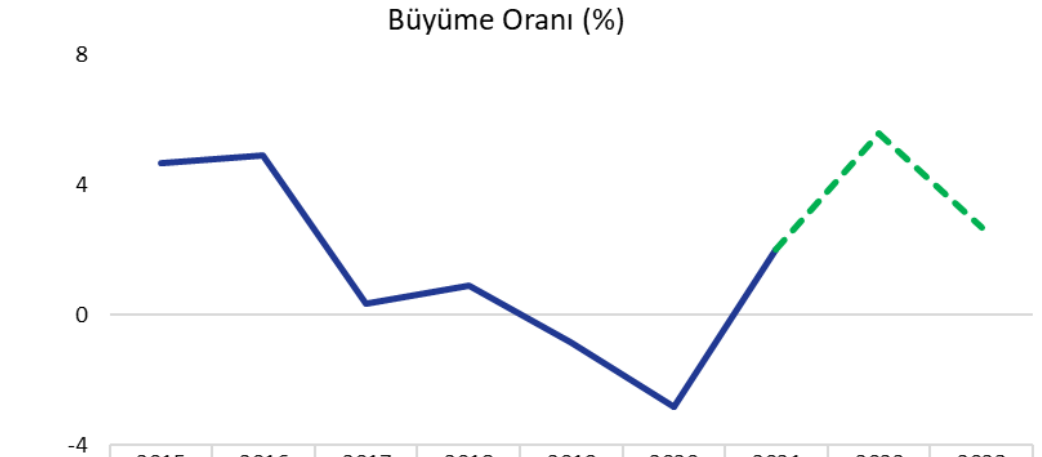

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Büyüme	4,7	4,9	0,3	0,9	-0,8	-2,8	2,0	5,6	2,7

Kaynak: IMF KEG Nisan 22

3. BÜTÇE DENGESİ

Çoğunlukla teşvik paketleri nedeniyle açık vermekte olan Umman kamu maliyesi 2017 yılına kadar çift haneli bütçe açığı vermiştir. 2018 yılında gelirlerin toparlanmaya başlamasıyla birlikte bütçe açığını GSYH cinsinden %7,7'ye gerileten hükümet 2019 yılında bu oranı %5,6'ya geriletmiştir. 2020 yılında salgın nedeniyle harcamaların artması bütçeyi olumsuz etkilemiş, hükümet yüksek giderlerden dolayı bütçe kısıtlamasına gitmiştir. Ancak, kısıtlamalar yetersiz kalmış ve ülke GSYH cinsinden %16,5 açık vermiştir.

2021 yılında bütçeyi yeniden planlayan hükümet, bütçenin %8'ini yatırımlara, %9'unu ise desteklere ayırmıştır. Buna ek olarak, bu yılda %5 KDV uygulamasını yürürlüğe koyarak bütçe üzerindeki baskıyı hafifletmiş ve GSYH cinsinden bütçe açığını %2,5'e geriletmiştir.

KDV dahil olmak üzere mali reformların ve harcamalardaki kesintilerin 2022 yılından itibaren bütçeye olumlu yansıyacağı ve bütçe fazlası vereceği tahmin edilmektedir.

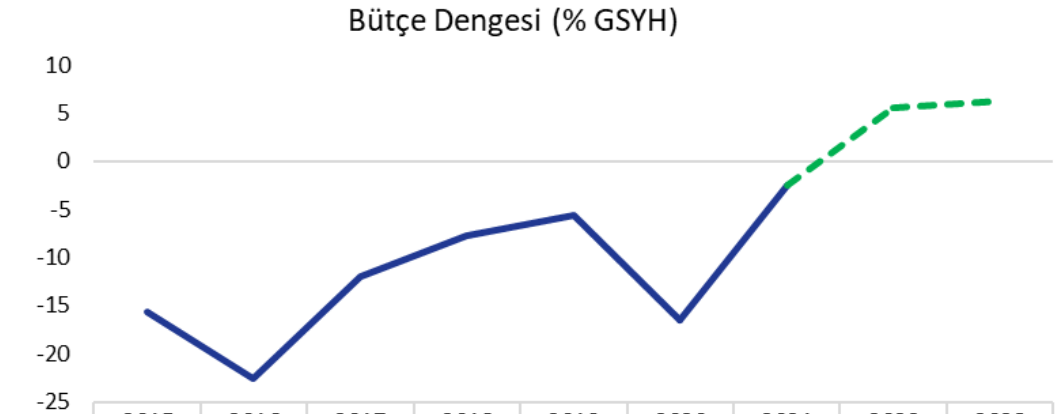

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Bütçe	-15,6	-22,5	-12,0	-7,7	-5,6	-16,5	-2,5	5,6	6,3

Kaynak: IMF KEG Nisan 22

4. CARİ DENGESİ

Umman cari dengesi çoğunlukla açık vermektedir. Genellikle birincil gelir hesabından ve yatırımlardan dolayı açık veren cari denge 2017 yılında %15,6 açık vermiştir. 2018-2019 yılında ise yüksek dış ticaret fazlası sayesinde cari açığını %5 seviyesine çekmiştir. Ancak, 2020 yılında ihracatın azalması ve yatırımların düşmesi yeniden cari açığı %12 seviyesine ilerletmiştir.

2021 yılında ise dış ticaret fazlasında, son 10 yılın en yüksek seviyesine ulaşılması cari denge üzerindeki baskıyı azaltmış ancak hizmet ihracatı ve birincil dengedeki açık, cari açığın GSYH cinsinden %3,7 gerçekleşmesine neden olmuştur.

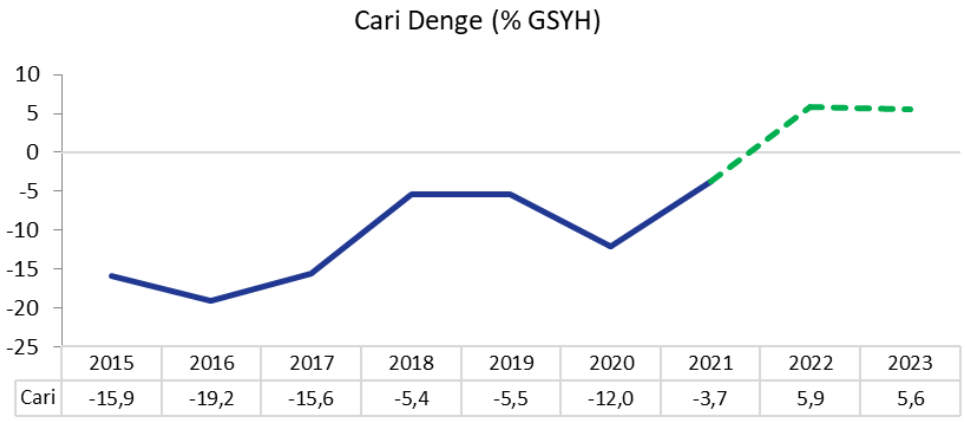

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Cari	-15,9	-19,2	-15,6	-5,4	-5,5	-12,0	-3,7	5,9	5,6

Kaynak: IMF KEG Nisan 22

5. SWOT ANALİZİ (FITCH)

Güçlü Yönleri:

- Körfez'in küçük petrol üreticilerinden biri olan Umman, ekonomisini çeşitlendirmeye yönelik iddialı planlarına diğer ülkelerden daha erken başladı.

- Bazı Körfez komşularının aksine, tarihi alanların zenginliği ve modernizasyondan ziyade korumaya yönelik eğilim turizm genişlemesi için iyi bir temel sağlamaktadır.

Zayıf Yönleri:

- Mevcut üretim seviyelerinde bilinen petrol rezervleri 15 yıl içinde tükenecektir.
- Hidrokarbon bağımlılığı, ekonomiyi enerji şoklarına karşı savunmasız hale getirmektedir.
- Umman, Körfez İşbirliği Konseyi'nin geri kalanına kıyasla düşük finansal tamponlara sahiptir. Dolayısıyla, ekonomik koşullar kötüleşirse para üzerindeki baskıya karşı ülke savunmasız haldedir.

Fırsatlar:

- Büyük turizm yatırımları, Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgesine seyahat eden turistten ziyaretçi çekmeye başlayabilir.
- Gaz üretimi, petrol endüstrisindeki düşüşü az da olsa dengeleme potansiyeli sunmaktadır.
- İhracat çeşitlendirilmesi, ülkenin önümüzdeki yıllarda hidrokarbon ihracatına olan bağımlılığını azaltabilir.

Tehditler:

- Kamu maliyesinde yeterince reform yapılmaması, hükümetin uluslararası sermaye piyasalarına makul faiz oranlarıyla erişemeyeceği anlamına gelebilir ve bu da yatırımcılara olumsuz yansıyabilir.

6. DIŞ TİCARET

Umman dış ticaretinde genellikle fazla vermektedir. 2013-2014 yıllarında 20 milyar USD üzerinde dış ticaret fazlası veren ülke takip eden 2015-2017 döneminde ihracatın 25-30 milyar USD seviyelerine düşmesiyle 1-5 milyar USD civarında dış ticaret fazlası vermiştir. 2018 yılında ise ihracatın 43 milyar USD'ye yükselmesi ithalatın ise ihracata kıyasla sabit seviyede kalmasıyla dış ticaret fazlası 10 milyar USD'ye yükselmiştir. 2020 yılında ihracat %17 azalarak 35 milyar USD'ye ithalat ise 28 milyar USD'ye düşmüştür. Böylece dış ticaret fazlası yeniden 6 milyar USD seviyesine gerilemiştir

Diğer ülke verilerinden derlenen 2021 yılında ise, ihracat %62 artarak 56 milyar USD'ye yükselmiş, ithalat ise %33 azalarak 19 milyar USD'ye gerilemiştir. Böylece dış ticaret hacmi 76 milyar USD olurken dış ticaret fazlası 38 milyar USD civarına olmuştur. Böylece, Umman son 10 yılın en yüksek dış ticaret fazlasını gerçekleştirmiştir.

Ürün bazında ise, 2021 verilerine göre, enerji sektörü ihracatın %72'sini oluşturmaktadır. Bu sektörü %7 ile demir-çelik, %5 ile gübreler takip etmektedir. İthalatta ise, otomotiv, makinalar, ve metal cevherleri öne çıkmakta olup, toplam ithalatın %30'unu oluşturmaktadır.

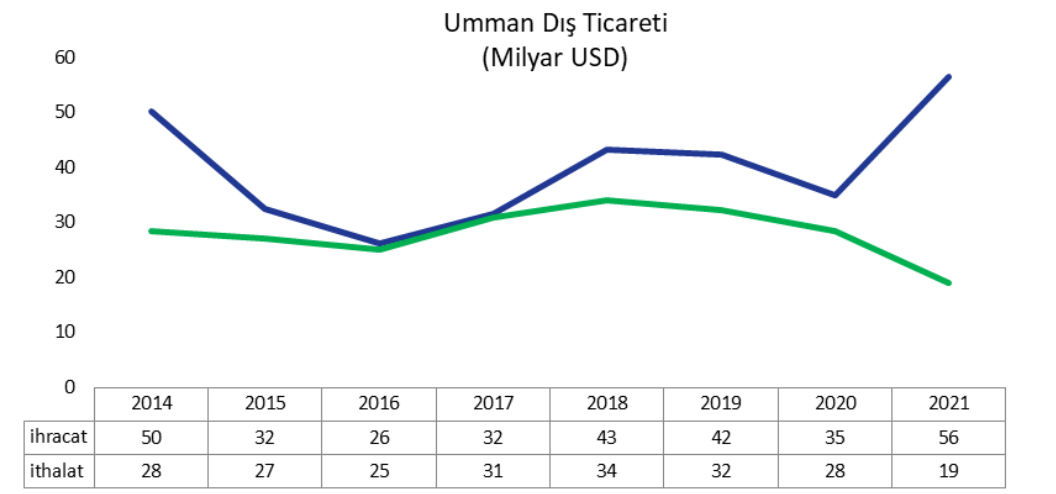

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
ihracat	50	32	26	32	43	42	35	56
ithalat	28	27	25	31	34	32	28	19

Kaynak: Trademap (Veriler diğer ülke verilerinden oluşturulmuştur.)

ihracat ithalat

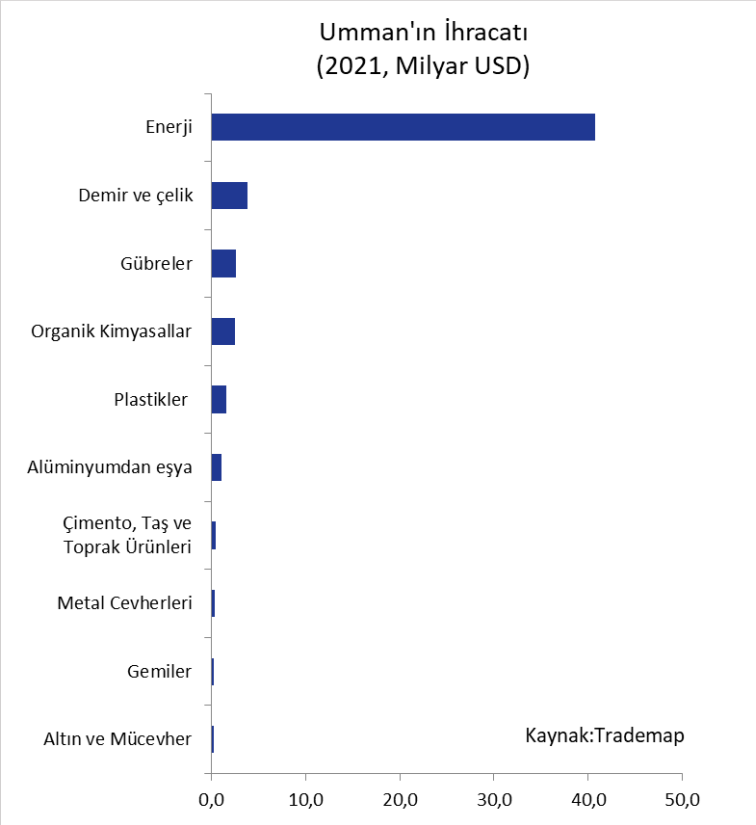
Umman'ın İhracatı
(2021, Milyar USD)
Enerji
Demir ve çelik
Gübreler
Organik Kimyasallar
Plastikler
Alüminyumdan eşya
Çimento, Taş ve Toprak Ürünleri
Metal Cevherleri
Gemiler
Altın ve Mücevher
Kaynak:Trademap
0,0
10,0
20,0
30,0
40,0
50,0

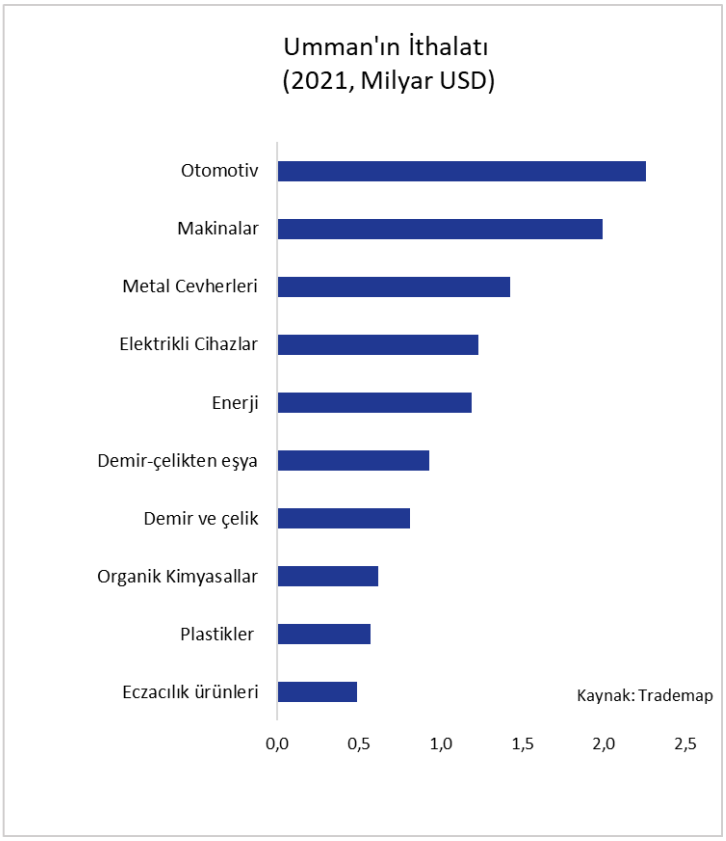
Umman'ın İthalatı
(2021, Milyar USD)
Otomotiv
Makinalar
Metal Cevherleri
Elektrikli Cihazlar
Enerji
Demir-çelikten eşya
Demir ve çelik
Organik Kimyasallar
Plastikler
Eczacılık ürünleri
Kaynak: Trademap
0,0
0,5
1,0
1,5
2,0
2,5

7. TÜRKİYE İLE DIŞ TİCARETİ

Türkiye, Umman ile olan ticaretinde 2021 yılı haricinde net ihracatçı konumundadır. Türkiye'nin Umman'a ihracatı 2016 yılına kadar 300 milyon USD'nin üzerindeyken bu yılda 248 milyon USD'ye gerilemiş, ülkeden ithalatı ise 2016 yılında 48 milyon USD'ye gerilemiştir. 2018 yılında ihracat 439 milyon USD'ye çıkarak Umman'a karşı 369 milyon USD dış ticaret fazlası verilmesini sağlamıştır.

2019 yılında 634 milyon USD olarak gerçekleşen ihracat bu tarihten sonra düşme eğilimine girmiş ve 2021 yılında 498 milyon USD'ye gerilemiştir. İthalat ise bahsedilen tarihlerde 227 milyon USD'den 1 milyar USD seviyesine yükselmiştir. Bu yüksek artışın başlıca nedeni, gübreler, alüminyumdan eşya ve plastikler sektöründeki ithalatın %200'e yakın artışından kaynaklanmıştır. Böylece, 2021 yılında dış ticaret hacmi 1,5 milyar USD'ye ulaşırken, dış ticaret açığı 553 milyon USD olmuştur.

2021 verilerine göre, Türkiye'nin Umman'a olan ihracatında mobilyalar, makinalar, süt ürünleri-yumurtalar, un-pastacılık ürünleri öne çıkmaktadır. Bahsedilen sektörler ülkeden olan ihracatın %30'unu oluşturmaktadır. Ülkeden olan ithalatta ise, gübreler öne çıkmakta olup ithalatın %61'ini oluşturmaktadır. Bu sektörü %15 pay ile alüminyumdan eşya takip etmektedir.

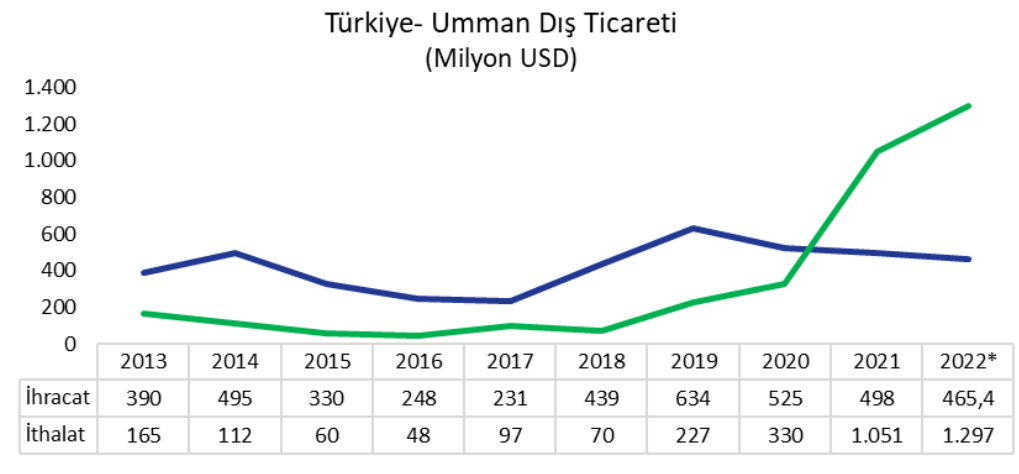

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*
İhracat	390	495	330	248	231	439	634	525	498	465,4
İthalat	165	112	60	48	97	70	227	330	1.051	1.297

Kaynak: TÜİK (2022* Yıllıklandırılmıştır)

İhracat İthalat

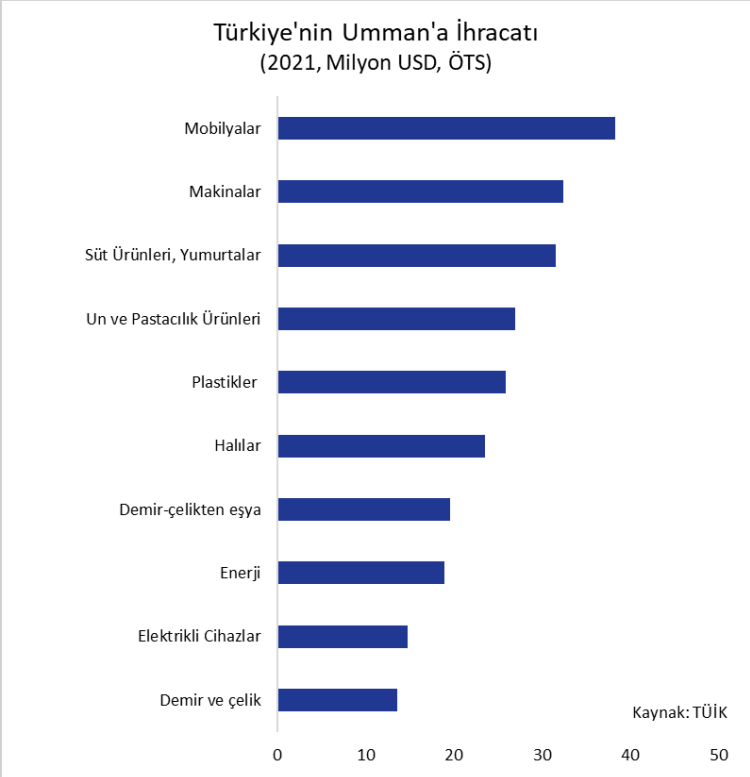
Türkiye'nin Umman'a İhracatı
(2021, Milyon USD, ÖTS)
Mobilyalar
Makinalar
Süt Ürünleri, Yumurtalar
Un ve Pastacılık Ürünleri
Plastikler
Halılar
Demir-çelikten eşya
Enerji
Elektrikli Cihazlar
Demir ve çelik
Kaynak: TÜİK
0
10
20
30
40
50

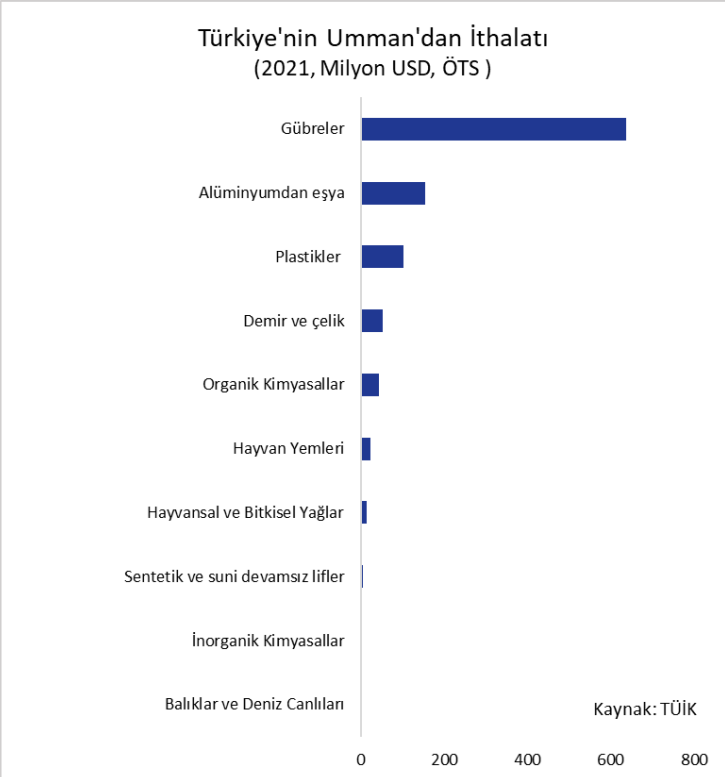
Türkiye'nin Umman'dan İthalatı
(2021, Milyon USD, ÖTS)
Gübreler
Alüminyumdan eşya
Plastikler
Demir ve çelik
Organik Kimyasallar
Hayvan Yemleri
Hayvansal ve Bitkisel Yağlar
Sentetik ve suni devamsız lifler
İnorganik Kimyasallar
Balıklar ve Deniz Canlıları
Kaynak: TÜİK
0
200
400
600
800

DIŞ EKONOMİK İLİŞKİLER KURULU
Huzur Mahallesi, Azerbaycan Caddesi Skyland Sky Office No: 4
B Blok Kat: 21-22 Seyrantepe 34485 Sarıyer/İstanbul

www.deik.org.tr • info@deik.org.tr

/deikiletisim | www.deik.org.tr